

Katarina Ristić

STENA MAJČINSKE SILE
(povodom filma Pitera Vira: "Izlet na Visećoj Steni")

Otmena kočija, sasvim u vlasti veličanstvenih predela kroz koje biva vetrovnom divljinom svojih konja nošena, prepuna je krhkih, neizmerno nežnih devojaka. One, poput malih šumskih životinja, neukrotivo-neuhvatljivih u svojoj živosti, u jednom uzajamnom sazvuku, pa ipak svaka za sebe, prodorno-odsutno zure u samootvarajuće prostranstvo u koga se, svakim udahom i izdahom, sve više utapaju. Izobilje čistog prostranstva one su postepeno do te mere uronile u sebe – svaka kroz svoju osobenu prizmu posmatranja – da predela više i nema, već ostaje samo njihovo nemo zurenje u beskonačni prostor jednog *nigde* sebe-gubljenja u vlastitoj unutrašnjosti. Tako svaka od njih, s izrazom uronjenosti u sopstvenu sliku okoline, plimom i osekom talasnih disanja predela koje su u podudarnosti s ritmovanim zvukom kočije, doprinosi stvaranju jednog – sred procepa sudarnih im dahova – zajedničkog duha atmosfere. I taj duh, koji je osnov moći njihovog preobražajnog izrastanja iz ovog magnovenja, jeste duh konačnog progovaranja *podzemne tišine*, kao u mrežu ukrštajnih im rezonanci dahova, predutkane. A to progovaranje, dogođeno na nivou trena, beše izvestan zov za buđenjem (u okviru samog sna prostranstva) onog plama sagorevanja tamno duševnih esencija tu prisutnih, čiji oslobođen trepetni zvuk, kao pauzično obrnut u sebe, beše zahvatio čitavo krilato biće kočije i prozeo jezom poznatog daha nepoznatog kosti i aure nežnih devojaka u njoj. Otud one, usnule u svojoj olujnoj nepokornosti, poput čuvanog pupoljka zore u kovitlacima pred-kosmičke noći, širom otvaraju svoje prodorno-sanjalačke oči, u neizmernoj slutnji nailaska dugo čekanog a sve vreme slućenog prizora: sanjana udolina vulkanskog masiva, mesto presabiranja svih odjeka – krajnjom osobenošću svojih ovenčavajućih šiljaka, te demonskom smelošću gradivnog im uzlebdenja (*oblik raščupanosti* što prekoračuje i samu granicu zamislivog) – čudesno sapripada jednom jedinstvanom lancu gorja.

I one tada sabirahu, u zrcalima svojih očiju, jedan odsev – koji pripadaše, iz sazvuka njihovih misli upravo ispočetom, predelu; te trenutačno već i prodirahu u njegovu unutrašnjost – prostrujavanjem niti slepo-odapete strele pogleda kroz sve njegove skrivene uglove. Tako one najposle dođoše do saznanja da se sam taj predeo sastoji od izvesnih – s njima kao posmatračima sadejstvenih – struna, doteklih od klupka udaljeno-zvezdanih zračenja. I tada, uspokojavajućim ustujavanjem u ovaj fluid, što gasi žeđ za daljinom, one same, sa plavičastim odsjajem u staklastim jezerima svojih očiju, opažahu ***kako konture njihovih misli sve više prianjaju uz konture predela*** – tačnije: uz jedno, iz svedeno-geometrijskih oblika njihovih misli, upravo oprirođeno tlo, koje upravo spoznaše kao meko-zeleno tlo svojeg počinka.

One se, iz naglo zaustavljene kočije, nezadrživošću poput planinske bujice, spustiše do samog izvora rečice, što zmijoliko opkoljava celo zdanje gorja – privučene, već sa znatnog rastojanja, magnetnom silom ogledalskog dna voda. I nakon što se zagledaše u ovo vrelo odražavanja neslućenih razmera onog gore, jedna srebrna, sitno-žmirkava zvezda pokaza sebe na trenutak, ispod vela prolazećeg oblaka. I tad jedna od njih reče: "Ove lepotom zgromljujuće stene čekale su hiljadama godina na nas*. I one, iako spram nas neuporedivo moćnije, nisu ništa bez svog ogledanja u nama, a mi opet ništa nismo bez ogledanja u vodi njenog podnožja – u kristalu našeg zavetovanja na ovekovečavanje svega ovde viđenog kroz prelivno-arhitektoničnu tkaninu naših reči". I osmotrivši tako sebe, u vrelo ogledanja same mogućnosti za vlastitu naizmeničnu pojavu i iščeznuće, razidoše se, konačno, duž silazne drvoredne katedrale, svaka na svoju stranu – viorom svog zanosa ponesene.

Zmijolika stabla sadržanja zvezdanih rojeva u svojim krošnjama stopiše se sa bićima ovih devojaka, koje ih izabraše, u jedan koren. Tako da u međuvremenu pridošli novi posmatrači, uprkos toga što su

znali da su to devojke iz obližnjeg internata, opaziše ih, u prvom trenu, kao bića koja izranjaju iz praživotnog korenja šume – kao deo jedinstvenog kolaža igre svetlosti i senke šume. U svojoj blaženoj odsutnosti, vraćene iz ropstva jedne ustanove u element kome izvorno pripadaju, behu prožete izvesnom setom, usled svesti da ta sloboda neće trajati dugo. Pritom, njihova lica, ganuto-ushićena, uz koso-ugaonu prodornost zračće im tvrdoće odlučnosti, posedovahu aure prodisavanja jedne najunutarnjije-sedefaste mekote; te same kao da bejahu poslednji proizvod erupcije izvesnih dubinski im spregnutih htenja. Jer one, čas u odgovaranju hladnoći samouronjenog izraza svojega duha, behu kobne; čas, u odgovaranju neuhvatljivom stavu bezinteresno-otvorenog izraza svojega duha, behu andeoske; dok im crte i pokreti odavahu jedan na-sebi-zaustavljen, vrtoglavo misaon tok: mnogostrukost odnosa u koje naizmenično stupahu uslovno razlučivi aspekti njihovih likova: – čas meki i prevojiti, čas oštri i karakterni. Svaki element na njihovom licu beše tako specifično akcentovan da uvek ukazivaše na **element oprečne vizure**, iz koje bi, usled tek za malo pomerenog ugla, prethodna celina u potpunosti menjala svoj izgled: – to beše nezamisliva preosetljivost lika na promenu uglova i osvetljenja! I ta fluidnost njihovih lica, što odaje jedan drugačiji zakon lepote, na čiju se polifonost ne može primeniti nijedno njeno fiksno merilo – upravo poput ovih stena u čijem su podnožju one zasele – ne može biti verodostojno viđena a da ne izazove promenu u svesti posmatrača. A ko god za takvu promenu, poput većine, nije spreman, taj niti ovu veličanstvenu prirodu niti ove devojke koje njenom elementu pripadaju, nije kadar da sagleda – jer su one, kao i ta priroda, vazda maskirajuće, diskretne. Međutim, tek usled toga što ono što (još) niotkoga nije viđeno – pa makar to bila i zgomljujuća snaga ovih prirodno niklih zdanja – zapravo ne postoji (tek je u stanju svoje mogućnosti), utoliko se i na ovom svetom mestu devojačkog počinka našao i jedan redak, pravi posmatrač. I on iznenada nekome reče:

– Ubrzo sam odustao od želje da ih naslikam: to bi bilo kao okameniti bujicu čiji svaki pojedini tren, onda kada se fiksira, obustavlja lanac pokretnih slika – koje su već unutar-sebe-mnoštvene. Tako bi se njihov izgled mogao rasuti na hiljadu slika od kojih ni jedna ne bi ličila na drugu. Takođe, ne bih mogao da o njima išta kažem a da pri tom ne učinim nepravdu prema stvaralačkoj izvornosti vlastite percepcije. Ali to nipošto ne znači to da su one u principu neizrecive. Već su one samo preteća opomena za nas da sa našim jezikom nešto nije u redu – čim opstaje nad potisnućem i progonstvom one izvorno-životne sile, ili preosetne struje govora što stvara svoj vlastiti pismen tekst. I to putem zapetljavanja u šifarski znakovnik samo onih slika što su – divljakovim čuđenjem – izuzete iz prirode. Jer sve se te slike (izdvojene mitske scene) vrte oko **dogadaja čuđenja**, odnosno, oko **pra-jezika** čiji je koren u majci-zemlji. Sebe-svesna biljka pra-jezičja majke, iščupana je iz svog pra-kamena i premeštena u jedan veštački uređen te nasilno ograničen prostor: – *kulu* priznatih zakona sintakse. A to sve beše uradio izvestan zloduh: vrh društvene moći, u svojoj beznadnoj težnji da u njegov beskrajno neživi mehanizam upregne i ukroti, te da do kraja iscrpi onu tajno-životnu silu što se ogleda u biljno-vilinskom svetu bestrasnog ushita prolivanja. Tako oni neprestano dobijaju samo kosture i ljuštore jedne sile koja im venući pobedonosno izmiče!

Posmatraču su se najviše urezale u sećanje **tri devojke**: one koje su se, u svojoj polu-igri, često nazivale mojrama, i koje su – isto kao i mitske suđaje kojih, shodno mesečevim menama, beše tri – nosile lovorove vence na glavama; dok im haljine, oblika cvetnog zvona, behu bele – jer su odgovarale sablasnoj mesečevoj koroni.

*

* *

Lik prve među njima koja tu beše naišla, a koju zвахu Ingrid, predstavljao je živ primer jednog neuobičajenog spoja: u njoj kao da su se prosto sudarali mačkoliko ptičji i produhovljeno inteligibilni elementi, te su se još uzajamno pretapali – na “klizavoj” površi svojih prelazno-ugaonih momenata: to beše lice *istovremene* nepojamne blagosti i nepojamne oštine karaktera. **Zadržka plime njenih misaonih tokova** kao da beše preduslov njihove elegancije u ispoljavanju, dok njena tišina kao da beše tačan izraz onog što ona (– budući da je to nešto, kao njome još nerođen plod, zaštićeno belinom sopstveno-energetskog ovoja –) još nije u stanju da izrekne. Otud je svaka moguća misao o njoj bila

osuđena da bude **ako ne odmah poništena onda prekrojena**, izmenjeno akcentovana. Jer zračenje njenog prisustva nije proizvelo drugo do obris beskonačnog udaljavanja. Shodno tome – ona se čitavom svojom figurom uginjala pred svakom neznatnom malenošću koju bi usput susretala. A u stanjima zamišljenosti, prilikom počinaka, kao da imaše otuđen odnos spram sopstvenih ruku, koje – vetrom zalelujane grane – nehajno odlagaše na tlo. Tada one – besputne – ispoljavahu neku sopstvenu inteligenciju, kakva pratiše proces njenog razmišljanja – često mu skretajući predutvrđen tok.

Tu su bili i vanzemaljski elementi njenog lika: – na temenu zašiljena lobanja, što gradi trouglastu vilinsku konfiguraciju sa šiljatim vrhovima ušiju, kao i sa kobno joj iskošenim rubovima očiju – a što sve skupa stajaše u okomitom uglu sa dugačkom i tankom linijom nosa. Uz to, njena preprozirna misaonost, što odgovaraše dim-plavičastim odsevom uokvirenom sivozelenilu očiju, kao da beše samo odjek njenih, iz srebrne izmaglice periodično palećih, ognjeno-bakarnih žica iz kose – koja beše meka, preživa i presajjna kao šumska živica: to beše kosa što se svakoj nametnutoj jednoti oblika opire samom bezbrojnošću svojih odbeglo-malenih slapova. Krajevi njenih očiju, dugački kao u drevne Egipćanke, kosi kao u Skandinavke, i još položeni u duboko uvučen prostor – između srazmerno im dugačkih zmijorepih obrva i jače istaknutih mačkolikih jagodica – uslovili su izvesnu prebogatosť u sebi-prelamajućih zračenja; jedan pojas višeznačno prelivajućih linija i senki, koji čini **njeno u-sebi-obuhvatno vidno polje** – koje raspršen zrak vlastitog pogleda usisava nazad u ponor njegove prekomerno raširene zenice.

Kod nje beše *ujedno* prisutna *i* antička stamenost figure *i* izraza *i* jedno gotovo neizbrojivo haosno mnoštvo: – zaigrano-presecajući, presitno utkani pod-elementi, koji sveskupa davahu **vetrovitost njenom liku**; – **olujnu atmosferu** u kojoj *i* ona beše, vihorom svog beskrajno odgađajućeg bitisanja, periodično nestajala. Filigranska građa njenih ramena, odnosno, sitno-senkoviti duborez svih telesnih zglobova, koji imahu prenaplašeno šupljikave čašice, beše ono što njenoj figuri već *i* u stanju mirovanja davaše **nagoveštaj pokreta**: – **izraz čežnje za otisnućem**, iz **stava zanemele prikovanosti**, u unazadno prostranstvo ptičje-primatnog življenja. Kao *i* u drevne Egipćanke: plemenito preizdužen stas u struku ne beše na štetu njegove ovalne oblikovnosti, a istovremeno još stajaše u harmoniji sa njenim u visinu izduženim temenom glave, te sa nemalom dužinom njenih prozirno-tananih prstiju, čija šaka kao da se poput palminog lista produžavala iz vretenasto-duguljaste grane palmine.

Stalna napetost između zglobova *i* muskulature kao da izražavaše spremnost njene volje za **pokret nulto-idejnog sebe-stvaranja**, – *i* to volje koja ostade zapretna u lomno-zračnoj šupljini ispod stroge zaravni njenog čela: upravo poput fitilja duha, koji tinja u pećini zrcalom preokrenute konstelacije neba. *I* to je plamen koji konačno ugušuje samog sebe u dimu vlastite stvari, ali koji, s druge strane, **oslobađa prostor za jedan obnovljen krug udaha *i* izdaha, za stalan protok jedne spoljno-vetrovne struje**, *i* to kroz samo središte njenog bića: – tačnije, sve do najskrivene patničke dubine njenog daha, koja beše predodređena za potpunu izloženost neizmernome! Upravo otud sledi trijumf, u vidu prolaska vodošumne struje sveg noćnog prostranstva – kroz srce-pulsni filter njene *zemno-pritegnute* jer *dnevno-usukobljene* aure. A to je *ujedno* *i* silazak mlaza polarne svetlosti, kroz njeno visoko teme, sve do u čeonu komoru njene uvek iznova preoblikujuće atmosfere srce-govorne promisli. Dakle, trijumf prolaska njene – iz tačke beskrajnog otuđenja unazad sebi dozvane – volje, kroz žičani instrument jednog iznovnog (pečata ratoborne davnine razrešenog) stvaranja.

Sasvim čudesno je bilo to kako je ona svaku situaciju svoje prepuštenosti nemerljivo surovom igri slučaja (– a koja beše rezultat njenog nesvesnog odricanja od svake svoje nasleđene premoći –) pretvarala u snagu unutrašnjeg preobražaja. **Jer ona se time dovodila do onakvog stanja prekomerne ranjivosti koje je bilo uistinu izlečivo samo putem povišene mere njene osetljivosti**: – otvorenošću za saznanje nečeg nepremostivo dalekog što (po njenoj slutnji) stajaše u osnovi bliskog udesa. A upravo *to spoznato, kao apsolutna novina*, pružaše *potajnu ekonomiju bezoslonačnog življenja, ili lebdećeg održavanja nad rubom propasti*: – *nad vodo-odraznim likom* sopstvene još nespoznate smrti, iz čije se neizmerljive dubine jedino po sebi crpi sam beskonačni život.

Njoj, kao *i* prvoj od mojri, Lahesi, za lično simboličko obeležje odgovaraše srp mladog meseca: – polukružna posuda, zrcalo što predupređuje **ideju susedstva** – između nje *i* majčinskog kosmosa. A

sam srp, što podržava zvezdu njenog sopstva, beše u pranebo uznesen otisak jedne skrovite doline – vodošumno udubljenje najvišeg planinskog vrha; taj srp beše sveujedno i otisak morske pećine, što stvaraše eonski nepromenljiv klobuk gigantsko-talasnog sudara. I tek tim putem **od mesečevog srpa postade lira**: instrument uskrsavanja jedne potisnute jer strahotne uspomene – na tren praljudske uronjenosti u svo vasijsko neizmerje.

Drugu koja se pojavila, a koju zвахu Irma, kao da su oblikovali *ujedno* skladno ritmovani i skokoviti zvuci prašuma. Nosila je u sebi nešto divlje i mitološko, a istovremeno i civilizacijsko, visoko manirističko. Beše toliko malena i sitna, a povrhu svoje ljupkosti još do te mere skladno oblikovana da beše nalik na igračku ili nešto bestelesno, samo nacrtano. Imala ja krupne tamne oči eonskog prasjaja i ukoso-veveričjeg oblika, smeštenih između visoko izvijenih, tamnih obrva, i blago istaknutog ovala jagodica, sa unosećim kontrastom njihove presvućenosti kožom snežne mat-beline. To behu oči sveobuhvatno animalne duševnosti, u kojima ničije pojedinačno bivstvovanje još ne beše izlučeno, ali i oči jedne, kod većine ljudi inače izgubljene, sokolske oštine brzo-poglednog razlučivanja. Njeni pokreti uvek su oscilirali u ustaljeno-polukružnim ritmovima neopažljivog uzimanja zamaha za **naglo-uzvodni pokret**: – izlet u grčevito novoosvojen prostor za-sebe-tražene slobode opredeljivanja; to behu, kod nje, oscilacije između monotonih ritmova kolektivne prirode i istupa ka prkosnom obeležju svoje sopstvene prirode. Za razliku od Ingrid, u koje glas beše čas dečje-zvonki i melodijski, čas dubinom odzvanjajući, čas prigušen ili blago odumirući, čas prebrz, preoštari ili preodsečan, a usne joj tek govorom dobijale određeniji srcasti oblik, Irmin glas beše ptičje poletan i šuplje-akustičan, i čudesno, uvek nekako već unapred skladan. Ali istovremeno tu beše i **vrlo klizavih amplituda** – koje kao da izražavahu njenu teskobu, ili tek poluartikulisan najdublji otpor u odnosu na jedan prekomerno uređen i preosvetljen prostor: – zagrađen prostor na nju **još za detinjstva bačene mreže**: to beše zlokobno granje svejezičja, stanje predstvaralački umirenog haosa, izraženo u vidu predominantne slike njene majke koja beskrajno umilno nju zarobljavaše. Ali, njena pobuna kao da beše još nezavršena, i otud, čitav njen karakter mutan: kao da je odvlačeća sila korenja, u vidu potisnute uspomene na svet u kome vladahu majke, bila nesrazmerno veća spram svakog njenog dugo pripremanog pokušaja osamostaljenja. Jer on bi uvek ostajao samo kopijom mogućnosti jednog pokušaja, kakav bi za cilj imao osvetljenje rane u srcu majčinskog kosmosa: – one koju zadaje *rad njenog klatna*. A to klatno je ujedno i *krst-vreteno* što iscertava presek svih mogućih puteva/vremena, te koje odatle izvlači **prekretnicu** – ka svemu raskidnoj, prostorotvornoj budućnosti; zapravo: **branu** povratka u raj svedoživljenosti, zarad njegove zamene s čudom sopstvene novopoetske izrecivosti.

Nerazmršeno i gotovo netaknuto je od njene strane (ukoliko se ona tu poistoveti sa Klotom) ostalo klupko zvezdano-jezičkog tkanja; a blagotvorni učinak svemu osovinske *zvezde-pokretnice*, što jedina mnogostruko suočava i prepliće svetlu i tamnu stranu mesečevu, ostade zamrznut na svom preletnom pokretu. I ona sama otud ostade na tome da oblikuje svemirsku posudu sakupljanja hladnih mesečevih suza (od kojih svaku čini zasebni događaj nečije smrti); te da, na samom kraju, izlučuje nit dovoljno tanku da se provuče kroz *lavirint prve svetlosti*, *zvezdano pra-klupko*, ili *majčinu čudovišnu zagonetku*; te da, preobrazdom kanibalističkog karaktera te iste, stvori obrazac novojezičkog tumačenja *mape noćnog neba*. I tek bi **ta nit** bila **srebrni jednorog**, *instrument* za otkrivanje jednog istovremeno novog i starog, jer niotkoga još rasvetljenog, redosleda: – plana za zvezdano paljenje i gašenje. Ali, i on sam bi – kao tek njome obelodanjen patent istovremenog stvaranja i skladištenja stvorenog – ostao da stoji pod nerazlomljenim pečatom. I u tome bi bio onaj važan deo njene zasluge.

Njoj za lično-simboličko obeležje najviše odgovara polumesec mojre Klote, koji ujedno beše faza buđenja u noći zlokobne vodene nimfe; kojom, kada neko biva odmamljen, tad je ujedno i osuđen da poput barke drevno-sutonjeg sunca potone, te da bude odvučen **grabljivim granjem, podvodnim rastinjem** njene neumoljive volje – uobičajene u krajnju zlo-presudu. Jer, nemilosrdno tu biva osuđen svaki zavidljivac-prema-životu da bude odvučen sve do pećinskog bezdna voda, iz koga izvire zvuk jarko-svetlosne kobi te iste nimfe; a to je pra-zvuk, kao smrzlo-uslikovljen eho više nedozovljivih vremena majki.

Treću, koju zvuha Margo, kao da je oblikovao sam senovito-meko-magličast i ujedno suzno-kameni Lik Mesečev. Lunatička “lažljivost”, iskričava vragolastost te nadneizrecivo preživotna ljupkost behu kombinovane sa jednom krajnjom odsečnošću i hladnoćom karaktera: – kameleonskom ljuskom njene pred-svesne samozaštite spram za nju razornih zakonitosti spoljašnjeg sveta – prema kojima, **usled leda svoje čiste ironije**, zauzimaše tek beskrajno bezličan, pasivno neutralan stav: otud i njeno lice – sred čiste kobi uobličeno – često imашe hladno-besan, jezovito-natmuren izraz. Vazdušasta konstrukcija cele njene figure kao da od čiste misli beše sagrađena, a beše udova građenih kao u srne, te joj korak beše lako-preletan, blaženo krupan kao u deteta. Ona cela kao da pripadaše nekom davno iščezlom svetu zračne zgusnutosti svih minijaturnih, **lucidno misaonih oblika**. I dok je, samouronjenog izraza – sa očima koje u sebi sadržavahu presek godova, te koje kao da upijahu upravo sopstvenu svetlost – lutala kroz guste šume stoleća, glava joj je izgledala kao skrušena čašica nekog cvetnog zvonceta što se u predvečerje sklapa nazad u tamninu sopstvenih sokova. Ali izbliza se moglo videti i to da njene oči /tamnozračne, uzano-dugačke, ili introvertno položene, uz posedovanu blagu specifičnost oblika donje ivice: – crta što izražava žal na Licu Mesečevom/ ne izražavahu drugo do **produženu jeku** /uz obližnju liticu oborenog/ **mrtvog stabla**. Upravo poput proletrnjeg precvetavanja još sasvim svežih cvetova, usled sanjalačkog izobilja vlastite čašice, behu i njene oči pune slutnje svoga postživotnog klijanja. Ali, one dugo zadržavahu tu slutnju u svojim tamnim godovima; stoga behu **životodavni krateri, što vrše zakrivljenje putanje prvo-odaslate sile**.

U njoj – **poput Adrasteje planinske** – beše beskrajno neuhvatljiv pokret vetra, što ispunjavaše međuprostor vode i stenja, a koji se survava niz strminu ispraćaja senovitog daha Mesečevog; te odatle, **snagom bez-osvrtaja**, stremlji **k drugoj obali**, ili **obzorju akumulacije svemu preokretnog, hučnog penušanja**. Otud njen tanano-zvonki glas često beše pomalo potamnjen, ili vraćajući završnom notom u dubinu; tj. na put zaobilaznog pronalaženja svog tamno-duševnog otvora – koji je otvor svetlo-probijenog luka njome još nikad dosegnute jasnoće prodornog svesagledavanja. Jer njen pokretač, od kojeg se tu zauvek s ljubavlju okrenula, beše duh Starice, javljen u liku punog Meseca, što se žalno nadvio ponad maglom obavijene nizbrdice – a koji nepopustljivo nagoni putnika na zaborav dogođenog. Ali, to samo na taj način da ga pritom nadahnjuje na obnovu sećanja na ono *još nedogođeno*. To je **prisećanje na** – pod maskom poslednje izgubljenosti prikriven – **putokaz graditeljske budućnosti**: – onaj koji u svom neosvećenom vidu počiva u *neizabranoj ili prenatalnoj prošlosti*. To je zaleđen izraz u-trenutku-prikazujućeg naličja stvari, koga može da oslobodi na njihovu površinu još samo mojra Atropa, ona što preseca uže sudbinskog tkanja: – “ona koja se ne osvrće”, “neumoljiva”, od svih mojri “rastom najmanja, ali i najstrašnija” (R. Grejvs*).

*

* *

Beše došao trenutak kada je trebalo da se odvaži za put uspona na Viseću Stenu. Dobile su odobrenje za svoja planirana geološka merenja od glavne mlade učiteljice, koja je baš u tom trenutku prelistavala album umetničkih slika, i bila pod snažnim utiskom Botičelijeve Venere: spokojno-blage, ali i distancirane, okrenute od ljudskog roda, i uprkos neumoljivoj sili svog prizemljenja. Nju je u istom trenutku povezala sa Ingrid.

Osim njih tri, pridružila se, iz čiste radoznalosti, još jedna debeljuškasta devojka, po imenu Edit. Ali, one ne behu znale zašto njihova verna prijateljica Sara nije došla. Ostala je u internatu jer je bila od strane upraviteljice kažnjena zbog nedozvoljenog širenja “pesimizma” među učenicama – zbog toga što je umesto propisanih stihova naučila ovaj: “Jer, mi smo samo ljuska, samo list: a sve se u nama oko ploda vrti, oko preogromne smrti.” (Rilke**). Slične stvari su izvodile i druge devojke, ali je Sara, plemenito-uzane glave, bledog ovalnog lica s krupnim srnećim očima, bila siročić, te je sav upraviteljičin gnev, kako zbog njenog tako i tuđeg držanja padao uglavnom na nju. I kako nije bilo drugih interesenata, i pošto nije ostalo još mnogo vremena do zalaska Sunca, Margo se prva odvažila da upita mladu učiteljicu da **njih pet**, računajući pritom i na stariju profesoricu algebre, koja bi im se kasnije pridružila, krenu bez uobičajene pratnje.

Prošavši kroz dolinu punu sudarnih mikrokonstelacija (– koje su jedan skupni proizvod raznorodnih cvatnji, kakve izatkavahu prozirne lepeze iz svojih odmetnutih malenosti –) četiri devojke se konačno zaustaviše pred *samim gigantom*: to beše venac gotovo vanzemaljski rezbarenih šiljkova – koji, svojim neuređeno-razbacanim oblicima, obitavajućim u jednoj sasvim nemogućoj istovremenosti spreznog opstanka, beše ujedno groteskan i strahotan: **groteskan**, jer je pred njim sve drugo življenje, koje stalno k nečemu stremi, a pritom ne opaža ispunjenje života u samodovoljnom biću planine, postajalo besmisleno. Zato, Margo, penjući se sve živahnije, ali videvši kolone ljudi sa velike visine, iznenada reče: – Pogledajte, izgledaju kao mravinjak! ...zapanjujući je broj ljudskih bića koji žive bez ikakve svrhe!? Ali – možda oni obavljaju neku funkciju koje ni sami nisu svesni!*. Irma se zabrinuto zagledala u podnožje; Ingra bi, međutim, na kraju mirno dodala: – Sve otpočinja i završava se na tačno određenom mestu i u pravi čas!**. Jer: planina **živi smrću kosmičke ličnosti**, čije je ime ostalo neizgovoreno; ona ima bilo što zrači sopstvenom tamnosvetlosnom energijom, uvek iznova oslobađajućom s Lica Mesečevog što žali za onim dogođenim u davnini, povratno dourežanom u vlastito joj stenje; dok svetina, u dalekoj dubini podnožja, živi nad smrću uvek onog nemoćnijeg drugog – ostajući u isti mah bespomoćno zavidna spram onog naslućivano višeg, a zaviseća od onog još nižeg, i time nužno uvek za stepen manja od svoje sopstvene mere. A ujedno beše **strahotan**, jer sve ruglo staza njegovog podnožja – nemerljiva gnusoba uvek ponavljajućeg obrazca jedne uvek iste pojave nasilja, proizilazeća iz plamena teskobe kakav tinja unutar ideje nužnosti vlastodržnog opstanka, obelodanjena u vidu krajnje zlo-ispovrnute sile međuljudskih previranja – beše kao cena sopstvene nadvisine, već po kobno-andeoskoj nužnosti datoj u svojem pretpočetku, predodređena da se desi. Zato je planina praobavezana da u sebe nemo upija, pamti, te besano svedoči o svakom nepojamnom užasu, koji pogođene žrtve među živim stvorovima jednostavno kameni i neprimetno dodaje njenom kamenu – kako bi premašajem mere onog ukrštajnog, božansko-ljudskog trpljenja svoju sopstvenu nadvisinu iskupila. Tako iznenada nekim doživljeno *bilo planine* naterava svo latentno zlo, što lebdi u vazduhu njenog podnožja, da se oda: – **na taj način što će biti, do samog kraja, isprovocirano da se ispolji**. Bez obzira da li je u pitanju iz nečije obesti ranjena srna, ili negde zatočena i mučena devojčica, sama ideja za takav jedan čin gubi snagu onda kada se ispolji. Jer kosmos tada, već u istom trenu, sa beskrajnom oštrinom tačnosti reaguje na nju – pa čak i onda kada se čini da čitav svet protiče mimo takvih događaja, kao sa gotovom namerom da ih sasvim prećuti i sakrije, te da stvori privid u svesti onih kojima se takvo što dogodilo da im se to nije nikada zbiljski dogodilo! Jer, ono što ostaje bez poredbe u spoljnome svetu, biva po pravilu već isključeno iz stvarnosti, ostajući zatočeno u *gnostičkoj kutiji*: – mestu neoslobođene snage za sveprevladavajuću, nesvodivo pojedinstvenu reakciju izgnanika. **Dakle**, s jedne strane, planina kao provokator još praiskonski u čoveka usađene želje za prekršajem kosmičkog zakona, i, s druge strane, ona kao strašni nemi sudac ideji takvog čina i počinocima takvog prekršaja. Ali upravo zato sebe-(ne)-svesna duša prirode traži sebi dalekog sadelatnika i sadoživljavaoca – u nečem suštinski još neoživljenom, ledeno prausnulom: – u Licu Mesečevom.

Zato mesečevo bledilo, što najavljuje čas skorog svitanja, eliksirskim suzama spira taloge mračnih sećanja, te zaceljuje rane posred bića njemu žrtvovanih zvezda – koje mikrostatkasto iznova procvetavaju. I to upravo s mesta svojih bivših potpala – proširujući pritom svoj bol na poljane kovitlanja mlečne prašine. A to je prvi put svežinom zore prodisavajuće *sunce-u-noći* – kao da jedan do tad neopažljiv *svitac* prosvetli *zgusnut mrak* unutar stihijske svetlosti, koja dolazi od onog poznatog nam prastarog, vlastodržnog sunca. I nije li upravo taj smrznuto-plavetnom aurom obavijeni svitac – *ružin tajnovito-samooplodni plamičak* – nastanjen u drhtavo-razlomljenoj krošnji mrtvog drveta, koje beše putokazno za **strmi put što vodiše do Viseće Stene?** Jer, to je jedna ponad svega uzvišena stena, kao prazno-ekranski bez-ulaz u prirodno zagrađenu pećinu. A sam njen napukli zid zrači svetlinom nagoveštaja jednog mnogo ljudskijeg prostora, skrivenog posred dubine mraka tog istog – strahovito neljudskog – bića pećine. Otud **to putokazno drvo** stoji na *zakovanoj tački*, **skretnici vetrova** – koji se svi skupa, svojim tugaljivim zovom, spuštajućim sa najvećih visina, međusobno otimaju za prilaz ovoj najnepristupačnijoj steni.

U kakvom samo protivrečju stoje malena sila cvetnog kolutanja, zaklonjena udubljenjem ove preizložene krošnje, i okolna atmosfera kao dvo-ulazno-izlazni, dijagonalno-presečeni zbir sudarnih atmosfera od sve četiri strane sveta! Kakva napetost izazivanja provale sitno razgranavajućih sila listanja, suzbijenih groznicom ove krošnje – koja se pred gromnim udarom grčevito zatvorila u sebe! Njegove najviše grane, usred prekomerne budnosti, sanjaju o budućem rasplitanju svojih sićušnih sila, koje bi se, konačno raskorenjene i u-beskraj-otisnute, sasvim neopažljivim silnicama ubrzanja rasule po noćnom nebu, te ostale da plove *u odsevnoj sferi, lađi zapada*: – podsvodu koje je smešteno unutar zidina nepromenljivo fiksiranih sazvežđa. A svaka se zasebna zvezda kupa u voštano-plavoj koroni vlastitog samosagorevanja. Jer, to su upravo one korone koje odzvanjaju – poput zvona – unutar sebe, i to kao kroz **jedan vetrom iskrzan prostor**: – hodnik svodova podignut unutar zvezdane plašt-kupole, i to one koja je satkana vrhom najezde sopstvenih iskrica – u vidu svaki put drugačije obojenog kristala. Jer svaki taj mikrokristal drobi – svojim ubrzanjem – graničnu prepreku onih makrokosmičkih celina na koje u svom večno-nastavljajućem putovanju periodično nailazi.

* * *

Kupola noći bi se tu (po njihovoj pretpostavci) kao prozirno-sveobuhvatna čaša nagnula ponad (od nje otpali) predeo. To beše predeo koji, kao *prema zapadu uspinjući*, odiše slutnjom sunčevog posmrtnog odseva. A ono što je tu, zajedno sa ovom sutonjom sferom, u podzemni svet odbeglo – a to su večernji izdasi mnogih cvetova udoline – ostaje i dalje, za pogled zemnog posmatrača, dostupno: uokvireno u raspon – koji traje između uske pruge dima, u kojoj gori zaostatak ove davne zemlje, i još uvek nepromenjenih visećih sazvežđa. I taj *okvir ispraćaja nečeg sutonje-odmetnutog* teži da povрати to odmetnuto, tako što sanjarski sebe projektuje u najdalje tečne magline, u kojima se ogleda tek on sam – kao sazdan po meri blistanja toga fluida. A ta maglina zrači nadom jednog još uvek nenaslučenog prostranstva za *nebesku igru*; te je ona isto što i spirala paljenja-i-gašenja koja nema vrh i dno, dakle, *obrćuća kupola*, ili sam *njen vršak* koji je *putujući otkaćen*: – *zvezda-zveketnica*, što jedina diše u mestu preseka onoga što je u slobodnom prostoru inače neukrstivo, a što je *silom gornjeg stešnjavanja donjeg ponora*, u-vakuum-sabito; – dakle, ona, kao jedina zvezda što diše u dnu ponora što guta belinu sebe-najave svake samotne zvezde. Tako je i ona *kao najodstojnija* uhvaćena u klopku *sprežnog tkanja* – mrežu zarobljavanja blaženo-samotnih zvezda; jer na taj način sve one bivaju primorane na gašenje. Ali, uporedo sa njima lančano se ruše i sve ostale – u nebo-ogledajuće crnilo onog jezera u kome biva udavljen i poslednji im odjek.

I zato one kreću iznova da podižu ram kosmičkog vretena, kostur svoje rastući pokretne ravnoteže: – radi preobrazde klupka vlastitog im tkanja, otpalog iz srca umirućeg sunca, u *svetlost jednog drugog, razgranatijeg sunca* – kakvo je sazdan od bezbroj ogledajućih svetlucavosti; zapravo: od žive niti jedne preprozirnosti koja ni samu sebe više ne vidi. A ognjeni zaostatak te grudve, što daje podsticaj svakom novom životnom pokretu, beše *u dolini istočne strane* sakupljen i stvrđnut; i on sam – kao *bačena kocka* – preskače na ponorno mu oprečnu, *zapadnu stranu*. Jer, to je ona strana snenog pranebo-okeana bitisanja što oličava svetlosnu tišinu kakva stupa tek nakon **velikog potopa** – a od koje tek započinje plovidba u trajno zaklonjenom mestu; dakle, plovidba kakva bi tek od bistrine pogleda jednog zasenjenog putnika mogla biti predvođena! A to je pogled koji bi se najpre svio u školjku zelene ostrvske uvale, da bi se (– kroz svetlost sopstvene dvostruke prelomljenosti, usled munjonosnog uvida u čudo njene potpune rasklopivosti –) odmah unutar nje i rastočio. To beše ostrvsko-pećinsko mesto uzimanja zamaha za svaki visoko-rizični poduhvat pretraživanja.

Takvo beše njihov opažaj svetlosnog događanja neba i zemlje jugozapadne strane Viseće Stene. Ali, videvši po prvi put i drugu stranu ovih visova – severoistočnu, koja beše pusta i sablasno okamenjena – Ingrid je konačno mogla da kompletira i otključa smisao kolažne mape čitavog krajolika. Jer, tek na toj drugoj strani, pronalazi ono dugo traženo a samo u snu viđeno, **otcepljeno breg-ostrvce** što **odgovara**

metorskoj rupi, ostaloj u valovitoj nizini cele jugozapadne strane – što je sa svih strana oivičena bezbrojnim životom. Tada ona shvati da je čitav predeo *jugozapadne strane* izvesna podtekstualna mapa, sa nedostajućom *kockicom* držanja ključnog mesta njenog tumačenja, i to *odmetnutom na severoistočnu stranu* – a koja je mesto potpune sklonjenosti samo za onog koji je kadar da uz pomoć nje stvaralački isprepisuje čitavu širinu naglo-zaokretnih vizura krajolika. I usled iznenada shvaćene sprege između udaljene sile pokretanja svog daha i moći svog rastumačenja ove viđene zagonetke, prodoše joj kroz glavu ove reči: “Ko zna udisati vazduh mojih spisa, zna da je to vazduh visine, jak vazduh. Za njega neko mora biti stvoren, ili je ne mala opasnost da se u njemu prehladi. Led je blizu, usamljenost stahovita – ali, kako mirno leže sve stvari u svetlosti, kako se slobodno diše, kako se mnogo oseća pod sobom!” (Niče*). – O, kada bismo samo mogle ostati ovde i po noći, i na miru posmatrati pun Mesec!* – uzdahnula je tada Irma kroz sve tri.

Popodnevno brujanje doline podnožja kao da se odjednom **dovelo do glasovnog uspona**, odbivši se, kako im se svima učinilo, o bleđi lik punog Meseca i njegovu sablasnu tuđinu – dobivši pritom na ubrzanju, te ujedno se prelomivši na pregršt lutajućih melodija poteklih od, iz dubine dolinskih čašica, zbirno-izdahnutih zveket-kristala. I taj **obrušavajući raszvuk, odbijen** s visine zlosrećnog susreta Mesečevog kamena, beše doveo do ponovnog sudarnog ujedinjenja kristalnih segmenata istih tih ptičje melodijskih linija – i to sve do njihovog komešajućeg uskovitlavanja na rubu poniranja u onu dolinu koja je u sebe bespovratno upijala svaki, *s strmina kliknut, zov*. Kovitlanje zbrke ptičjih zvukova, što beše u sadejstvu s nadolazećom jekom glasova iz odškrinute planinske pećine, postade sve jače, prešavši u huku koja je poput vode počela da udara i navire uz okomitu Stenu: više je bilo nemoguće razlučiti zvuk vetra od zbirno-ptičjeg zvuka. I budući omamljene ovim naglo-poletnim haosom zvukova, u kome kao da je bilo i nečeg odmamljujućeg, sve ih skupa u trenutku već savlada san: u njih četiri zaspale, hučno-penušasto je ustrojala jedna bujica, izvukavši, za trenutak, njihova eterična tela kao svilenu bubu iz odbačene težine čahure. Tada se sve skupa, kao po jednom unapred odbrojanom trajanju sna, probudiše. Beše samo jedna – Edit, njima iz znatiželje slučajno pridružena – koju to ne beše potpuno zahvatilo te koja se na vreme prenu. Krik neljudskog straha prolomio se dolinom: jer ova devojka beše upravo videla prve tri, kako bosonoge, čutke-saglasno, i ne obazirući se na njene dozive, kreću da se golim rukama penju uz strmu šikaru najgornje litice, grčevito se hvatajući za šibljje, kao što to čine slepci u mraku – konačno i nestajući, prateći pritom u korak Ingrid, u purpurnom oblaku koji je iza zida odškrinute pećine najednom istrujao, obavivši pritom i celu spoljašnju stranu Viseće Stene.

Šta se dogodilo na Visećoj Steni ? (početkom 20. veka, na dan Sv. Valentina, u južnoj Australiji <1>). Zajedno sa strogom i visprenom profesoricom algebre, koja je (– kao u kakvom dionizijskom transu? –) bosonoga i u donjem vešu hitala u susret Steni (– iako se učenicama bila tek kasnije pridružila, jer je čitala knjigu u podnožju Stene dok su one gore još spavale –) *njih tri* su nestale bez traga. U malom prenaseljenom mestu gde su se svi poznavali nije bilo nikog ko bi ih neprimećen mogao oteti, a tela u podnožju nisu bila nađena. Posle sedam dana pronađena je onesveščena Irma, nešto niže od mesta njihovog nestanka, iako je na tom mestu sve do pre tog dana nije bilo. Iako je imala nekoliko modrica na glavi, bila je u začuđujuće dobrom stanju, nakon boravka u surovoj pustari, punoj otrovnih mrava i zmija, sasvim nepromrzla i nedehidrirana. Na njoj nije bilo tragova nikakvog napada – i, čudnovato, iako su joj ruke, kao usled hvatanja za trnje i grubo šibljje, bile ranjave i nokti polomljeni, bose noge su joj ostale neranjene, kao da joj nisu bile ni potrebne za penjanje uz Stenu, odnosno, kao da je *uza stenu nečim silovito bila nošena*. Kada se osvestila – bleđa i nezemaljski lepa – nije se ničeg sećala, čak ni toga kako je na Steni zaspala. Ubrzo posle toga roditelji su je izvadili iz internata. Sara je tvrdila kako je Ingra imala izvesno predosećanje da se neće vratiti, te da je bila osoba koja je poznavala izvesne tajne. Iz žala za Ingrid i Margo, Sara se razbolela, da bi, nakon kraćeg vremena, ispustila dušu u onaj njome obožavani staklenik bilja gde joj već zadugo beše zabranjeno da ulazi. Svima njima naklonjena mlada učiteljica (ona koja je – zaneta Botičelijevom slikom Venere, hladne i okrenute od ljudskog roda, i uprkos neumoljivoj sili svog prozemljenja – dala dozvolu da četiri učenice odu same na Stenu) uzalud je pokušavala da zaštiti Saru od upraviteljice kada joj je pretila da će da je vrati u sirotište – iz

koga beše samo uz puku sreću prebegla. Istoj učiteljici je Sara najavila svoju smrt, prethodnog dana, u njenom snu: – to beše isti san kakav se u sasvim isto vreme dogodio i njenom siromašnom bratu, zaposlenom u obližnjem mestu, koji joj nije umeo pomoći. Meštani, pak, pričahu kako izvesno bilje na Steni, onda kada je pun Mesec, stiće moć da se samo od sebe vidljivo pokreće. Svačiji bi sat svoj otkucaj zaustavljao u podnožju ovih stena, i to tačno na podnevnom podeoku, što je ukazivalo na blizinu jakog magnetizma. I sve te priče koje su se munjevitom brzinom širile po internatu stvorile su paniku kod mnogih učenica i njihovih roditelja, pa i samih učiteljica, da bi, na kraju, prerasla i lične interese koji su ih tu zadržavali. Škola je propala, a stara upraviteljica, ostavši gotovo sama, izvršila je samoubistvo zbog svog “građanski nedozvoljenog neuspeha”.

Otud se čini da zbiljska opasnost po ove neuklopljene devojke nije ni dolazila od spolja, sa Viseće Stene, već **od iznutra**, iz same obrazovne ustanove – koja ih beše suštinski onemogućavala u ospoljenju njihovog sopstvenog izraza. Jer, one su samo iskliznule iz jednog sistema u koga ih je neko, ko je ostao skriven iza lika uistinu samo upotrebljene upraviteljice, hteo smestiti u korist svog vlastitog ojačavanja u njemu! A sa njihovim iskliznućem propao je i taj neko koji beše bezmalo zavidan prema njihovom “znanju nepoznatog porekla” – tek naizgled nimalo vrednovanom u jednoj široko-poglednoj engleskoj ustanovi!

/Shodno Sarinoj priči: Ingrid je obeležavala, u mapama pređenih krajolika, **izvesna usisavajuća mesta** – koja su bila “prolazi ka jednom vremenu u kome prvostvorena svetlost-u-vakuumu još nije dobila kanibalističku prirodu”; a i sami krajolici pri tom behu ne drugo do *odlivci kretanja njenih struna*. Zatim je odnos tih sobom upisanih tačaka prenosila na duševni profil življa koji je na tom tlu ponikao, kao i onih doseljenika koje je kraj ne-slučajno privukao, te na sve one koji su sa njima mogli biti u nekoj posrednoj vezi. Tako je mogla da uvidi mnoge dobre i zle sklonosti u ljudima i pre nego što bi se ove pokazale; te i da, na neki način, ubrza trenutak njihovog ospoljavanja. A to odavanje tačne mere nečijeg individualnog zla njoj nije bilo toliko važno zbog donošenja jedne zasebne presude, koliko zbog toga što je **tek lančanim širenjem nečijeg pritajenog zla, kroz mase, mogao biti pređen prag sveopšteg bola**. I otud bi konačno Lice Mesečevo, što zalud zuri u Jaz Neizrecivog – zarad *brige nad onim* koji bi se *tu* mogao pojaviti – bilo obreknuto planu sopstvenog **premašajnog stvaranja**: – *najvišem dobru*./

Jer upraviteljica je, usled ambicioznosti po pitanju škole, htela – što se isprva i ne beše činilo kao loša ideja – Ingrid da oslobodi vezanosti za porodicu, kako bi, nakon izlaska iz škole, nastavila da se bavi predavačkim poslom. Tako je u jednom momentu došla do ideje da preusmeri njenu bezmalu saosećajnost od prisutnih na *odsutnog*, odnosno, da je već za vreme njenog školovanja vrbuje za sveštenicu – kojoj bi, svakako, ostalo dovoljno vremena da bude i predavačica. A to je činila naročitim pretvornim sredstvima: napravila je dogovor sa izvesnim puritanskim sveštenikom, koji je iz potaje pripisivao učenicama dodatnu školsku literaturu. **Ta kvazipoetska literatura** je posebno sadržavala **aluziju**: – da je posvećenost izvesne (ne-istorijski bliske) ženske osobe (ipak istorijskom) Hristu, bio uzrok njegovom izmaknuću ništavilu, te da je *ona* most

“ ne – neću
pustiti
ništavilo

oče --- ja
osećam ništavilo
obavija me ”

koji ga čini neprestano prisutnim među ljudima, i to na način da ih sve – kroz primer svoje vlastite opijenosti njime – uljuljkava u zaborav svih pridošlih patnji i briga. A tako se najzad gubi, iz svesti

građanstva, poslednji trag odgovornosti za istorijsko zlo; – jer se sve to prepušta figuri udomiteljsko-nebeskog oca, idejnom tvorcu zemaljskog sveta, koji **nikad ne biva proveren u vremenu**, – dok svi (uslovno) prosečni ljudi postaju robovi sentimentalizovane slike sveta. Ingridin ukus, pre svega, a potom i njen um, nije to mogao da prihvati. Ali, za kratko ju je bila zanela Irmina lepršavost, kojom je ona upravo potiskivala uznemirenje zbog odvojenosti od majke – one koja ju je programirala za lov na spokojnu udomljenost; – a ta je urođena joj ljupkost (čini se: sasvim nesvesno) prianjala, kao dekor, uz ovu ideju pritajene čudovišnosti. Svakako, o toj istoj ideji Irma skoro da nije ni razmišljala, odbacivši je nemarno, odmah za Ingrid.

/I možda je zato Viseća Stena, *vulkanskog porekla, ušće izmene dobra i zla*, ubrzo povratila Irmu; najmlađu, **Margo, međutim, nije**; – jer ova, iako u nekom smislu beše slična Ingrid, možda po tome što je otelotvoravala zgusnut (ali i u-sebi-zamenjen) vid njene strategije, nju nikada ne bi oponašala doslovno; ona kao da je imala jedan *spram njih dve sasvim odvojen*, premda manje zahtevan put. Jer, ona kao da nikad nije ni izašla iz *pećine starice* i predala se *zebnji njenog odjeka*, kao da nikad nije ni iskusila *jezu staze njome dozvanih putnika*. No, ona je ipak s naporom održavala *poslednju rajsku oazu, stvrđlu grudvu crnocrvene zemlje, svetlosni zaosatatak s vrhunca* naslućenog – još neupotpunjenog, i stoga vraćajućeg – vremena. Utoliko bi se moglo reći da su upravo njene, sred zanosa njihovog zavojitog uspinjanja prvo-izgovorene, reči – komentar o besmislenosti ljudskih života u podnožju – bile ključne za nestanak svih triju, istovremeno. Margo, stoga, a ni jedna druga, beše medijum *staričinog vabljenja*: upravo ona *kao najbezazlenija* beše *ulog* za to da *poslednja duhovna stranputica* – zakazivanje jednog neljudskog proračuna, ili smrt zverskog sveposmatrajućeg stvorenja – *od konačne postane beskonačnom*; odnosno, da se putem otelotvoravanja nečijeg *udaljenog saosećanja* neprestano *vraća-na-zemlju*. Pa iako Margo beše medijum celog događaja Ingrid ih je, čak i u poslednjem joj nesvesnom stanju, predvodila – jer je samo ona posedovala šesto čulo: *merač prostora i vremena*./

A kada bi se najzad trgla iz tih polu-stanja, Ingrid bi uvek shvatala da je bila, kao po sili neke dugo pripremane i na nju grupno vršene sugestije, poistovećena sa tom ulogom koja (poput himeričke dvojnice) njenoj ličnosti nije nimalo odgovarala. I tako ona oseti ne baš krivnju, ali svakako znatan nemir, već i zbog same činjenice što je neko uopšte može opažati, tj. poželeti da opazi na takav izopačen način. Kao da odnekud ima nekakvu neprijateljsku dvojnicu koja se, za trenutke, pokazuje jačom od nje; – i kojoj može trajno da izmakne samo *pod zvonom smrti*, koje nad njom *nadvija blaga ruka* skoro preminule joj bake. Napor uma koji je preduzela da bi sve to sebi makar donekle objasnila (– tim pre što je zov te hipnotičke sile bio u suštoj suprotnosti sa onim što je u toku svog ranijeg školovanja usvojila, kako o hrišćanskom *sinu-logosu* tako i o njegovim starijim i novijim propovednicima, te je svu gadost koju je ovom novom edukacijom proživela, morala, makar u polaznoj ironijskoj pretpostavci, da pripiše sebi samoj –) rezultovao je time da ona *taj svoj podvojen lik* protumači kao sopstvenu (ali i na druge, sebi bliske, šireću) *želju-za-smrću*. I to sve radi dobitka, za novu generaciju na zemlji, jedne izmenjene vizure sagledavanja prirode, koja bi ujedno bacala svetlo i na svaku ikada zbilu, a mesečevim kamenom upijenu, *lepotu-u-udesu*. Dakle, to sve radi uznešenja *sobom viđene lepote* preko *ambisa slučajnosti* koje je *skupa*, u donjem joj zrcalu – *moru svitanja nove joj savesti* – kroje. “A visoko nad dahom podnevnog pevanja (...) lebdela je noćna zvezda svojom putanjom, simbol i ona, simbol jedne ljubavi što se imenom nazvati ne može, a hoće da side kako bi zemaljsko uzdiglo u Sunčev svet.”* /Herman Broh/. **I je li ta polarna zvezda ona vodilja boga-tvorca koja ga tera na preobražaj – na otklon od stanja vlastodržne apsolutnosti?** Jer to bi značilo da je Ingridina najveća nada bila u tom preduviđanju: – da će se *umirući stari bog samim sobom* doterati do tačke svoje apsolutnosti (*mesta beskonačne smanjenosti*); – čime bi se onaj *tek razvijajući* mogao situirati u neko sasvim drugačije osvetljenje spram palog sveta, na nekoj potpuno nam nepoznatoj ravni, i to kroz svoje *bezgranično otuđenje, vatreno prekrštenje, ili smrtno postajanje*. Jer, više niko i ništa *ovom starcu* neće – pa ni mit o moći praneuslovljenog iz-sebe-stvaranja – pomoći da se utemelji

bio onaj *vrh planetarne savesti* putem koga bi se *stablo duha* raskorenilo i kosmopolitizovalo, a “vreme produžilo u bezvremenost”* /H. Broh/.

To bi možda radije bio *neko koji* se s još-ne-potresene zemlje (bespovratno napustivši svoje kraljevstvo: – “morem zahvaćeno, ali ne i morem uništeno” –) uzneo u nebo, tirkizom *sebe-otrgle lađe sutona* obojeno: – podupirući div, Atlas; možda: – duh trpljenja *prekidne* tišine unutar *još neprozvučale* glave Orfejeve; možda: – Hesper, u svom neshvaćenom zahtevu za obustavom u-bitu-neumnog uzdanja naroda u *daleko ostrvo sveznanja*, čežnjom odmetnut na varljivu jer ledom-obavijenu Veneru; **ali ponajpre:** – Kalisto, *anđeo međuzone*, što se rado kreće kroz bure i spojene vrtloge, a inače miruje, i niko ga ne primećuje dok ne doživi *uznosni brodolom*.

* * *

A jedne predvečeri, u leto nakon Ingridine i Margoine smrti: – sutonje buktinje nepravog uskrsnuća, upaljene u uskim prozorskim oknima samome internatu obližnje crkve, behu odbijene o beli nadgrobni kamen (na kojem su još uklesana njihova imena, iako one tu ne počivaju); a njihovi odsevi ukršteni **u zelenoj zoni:** – mestu iščekivanja *polarne zvezde*.

* * *

Ostao je tu samo jedan drzak mladi putnik sizifovske upornosti, koji neprestano gledaše u pravcu vrha ove najnepristupačnije Stene. I čak se jednom usudi da – osećajući dah čiste svesnosti u bilju koje držaše pod prstima – pogleda u zakravljen krug Meseca, drhteći. Pitao se, iz sopstvenih predznajućih dubina, na koji način je veliko smrt-utočište (– onda kada se, zarad njihove zaštite i očuvanja za neku daleku budućnost, tu već trenutno rasklopilo –) uopšte moglo da odnese njihova fizička tela; odnosno, da ih rastvori – sve do u eter što struji kroz nisko visinsko zelenilo. I **tek se tada seti** kako je mitska Alkesta, u zamenu za produžetak ovozemaljskog života dragog joj Admeta, bez traga nestala na onaj svet:

”(...) Zar meni nešto ostaje od onog
što bejah ovde? To što umirem
i jeste razlog. (...)
(...) Ali, on
još jednom vide devojčino lice
gde okreće se k njemu, s osmehom
svetlim kao nada, koje bezmalo
bilo je obećanje: da će se
kada izraste iz duboke smrti
vratiti njemu, živom --

Tada on
klečeći, naglo prekri lice svoje
šakama, kako ne bi ništa više
video posle ovog osmeha. ”

(Rilke: *Alkesta*)

<1> : Glavna radnja filma prepričana je upravo u ovom pasusu, računajući pritom i prethodno svedočenje četvrte devojke o događaju na vulkanskoj Steni. Osim nekoliko citiranih rečenica koje su izgovorile prve tri devojke, u podnožju Viseće Stene i penjući se na nju, a koje sam obeležila zvezdicama, nije korišćen nijedan drugi tekst iz ovog filma. Preostali deo priče kao i opisi predela i

likova nisu bazirani na filmu, već su proistekli iz mog ličnog ugla viđenja paranormalnog događaja o kome je tu reč, a koji sa tekstom filma tvore **intertekst**.

Takođe: ja sam radnju ove dokumentarno osnovane filmske priče izmestila s južne na severnu Zemljinu poluloptu, te sam uporedo tome i neka Venerina obeležja prenela na Severnjaču – koja je otud izgubila ulogu predživotne niti a dobila ulogu posmrtnu vodilje.

Napomena u vezi jedne okolnosti pod kojom je nastala ova pripovetka:

U vreme pisanja ove pripovetke, ja još nisam znala (propustivši uvodnu špicu filma) da je scenario nastao ne samo na osnovu publikovanog istorijskog događaja iz “Epljard koleđa” 1990. godine u južnoj Australiji, već i na osnovu romana Xoan Lindzi, baziranom na istome događaju, odnosno, izvoru informacija koje je ona posedovala i na osnovu (eventualnog?) ličnog poznavanja glavne junakinje i svoje lične fasciniranosti njome.

A U T O R